

GÖRÜNMEYEN İLE GÖRÜNÜR BİR DEĞİŞİM

Dünyayı derinden etkileyen bir felaket. Hepimizin bildiği ancak kimimizin göz ardı ettiği kimimizinse gözü gibi değere mukabil kıldığı bir olay Covid-19. Dünyayı sarsan; üretimi, tüketimi, ticareti, kamusal yapıyı ve en önemlisi beşerin hayat mutadı hilafını etkileyen -dünyamızı sarsan- bir salgın içerisinde bulunuyoruz. Kısa zaman içerisinde alıştığımız ve bir o kadar kısa zaman içerisinde dünyaya nüfuz eden salgın, beraberinde pek çok canı, canımızı aldı. Bir küresel sağlık sorunu haline gelmiş her geçen gün etki ettiği coğrafya ve alıp götürdüğü kişi sayısı da artmıştır. Salgının götürdüğü canlar misali elbet zaman da yeni koronavirüs salgınını götürecektir. Ve gelin hep birlikte derinden etkilendiğimiz bu sürecin bizlere kattıkları ve bizlerden götürdükleri bu paradigmayı derinlere dalarak tanıyalım.

Tarih boyunca süregelen salgınlar temelde sosyal hadiselerdir. Esasında dünya tarihinde büyük dönüşümlere ve kırılmalara öncülük etmiştir. Her tarihin ve içerisinde bulunduğu her toplumun elbette emsalsiz sorunları ve bunlara ürettikleri çözümler, sorunlardan çıkardıkları dersler vardır. Unutmayalım ki “Tarih tekerrürden ibarettir.” Bizlere düşen de ders almak ve aldığımız ders ile yeni çözümlere, arayışlara, buluşlara ve en önemlisi gerçeğimize dönmektir. Sahi ibret alsaydık tekerrür eder miydi tarih? Ne yazık ki ibret almak bir yana gerçeklerden kaçır bir vaziyete bürünmüş ve sinemize çekilmiş durumdayız. Öyle zannediyorum ki Covid-19 ’un bize getirdiği ve öğrettiklerinden biri de bu gerçeklik “ölüm” oldu. Bu gerçeğe daha yakın olduğumuzu anladık. Ötelediğimiz, kendisinden kaçtığımız hatta insanlığın unutup tecrid etmeye mahkum ettiği bu gerçeklik ile artık hemhal olduk. Bilim ve teknolojiye gelişmeler unuttuğumuz bu gerçekliği ancak belli bir süre üstünü örtebilir ama asla yok edemezdi. Zira her ne kadar ağzımızın tadını bozsa da bu gerçek kaçınılmaz bir sondu. Bir nevi kendi dünyamızın sonu -ölümü- başka bir dünyada ise sonsuzluğa doğmaktı. Ne tuhaf şimdi, üstünü örttüğümüz bu kelimeyi, görünmeyen bir kelime (virüs) ile açıklıyoruz. Görünenden görünmeyene doğru bu yolculukta en yakınlarımızın kaybına şahit olduk. Çok sevdiğimiz, henüz annesinin karnında can verenlerin, uzun zamandır görmediğimiz ünsiyetimizi kopardığımız dostların ve daha nicesinin ölümü. Hep uzak sandığımız oysa çok yakınımızda olan ve her an gelen bu misafiri biraz geç fark ettik. Sürekli ölümsüzlüğün peşinde ve fikrinde, hülyalarımız ile geçiyor hayat ancak hayat ölümle birlikte var. Sadece çiçeklerin değil hayatın da solduğunu bilelim. Ve bu hep var olduğu gibi var olmaya da devam edecektir. Peki, sadece ölen ve öldüğünün farkına vardığımız insan mıdır? İçinde bulunduğumuz mevsim ölümü anlatmaya çok güzel örnekler barındırmakta kanaatimce. Yapraklar usul usul ölüyor yeniden doğabilmek adına. Çiçekler yapraklarını döküyor hatta çok sevdiğimiz için onları biz öldürebiliyoruz. Oysa ne tuhaftır insanın sevdiği bir şeyi öldürmesi. Yemek vermediğimizden ve bazen dikkatsizce araç sürmekten bir köpeğin ölümünü de gördüğümüz oluyor. Geçmişin travması adapte olamayanın ölmesidir. Yaşamak istersen uyum sağlamalısındır. Şimdilerde bizlerin hunharca harcamalarına ve bunların sonucu olan küreselleşme neticesinden onlarca hayvan ölmüyor muydu? Elbette ölmekteydiler ve onlardan, bu kendimize göre şekillendirdiğimiz tabiata uyum sağlamaları beklenemezdi. Soğuk bir yerde yaşamak için doğmuş ve yaratılmış bir hayvana nasıl olurda

sıcak bir yuva bahşedip burada yaşamasını umabilirdik? Her ne kadar onları korumak adına bilinçli birkaç grup olsa da onları öldürmek ve ölüm denilen gerçeklikten kaçma eylemimiz hiç durmadı. Yine de sadece bizlerin değil elbette bu duruma doğanın da etkisi oldu. Ve bu etkiye adapte olamayan canlılar ölmeye mahkumdur. Bilhassa uzaklaştığımız bu gerçeğe bir nebze de olsa yakınlaşmamızı sağladı Covid-19. Her geçen gün kaybettiğimiz hastaların artışı bizi bu gerçekliğe sımsıkı bağlamış görünüyor.

Yeni koronavirüs salgını yalnızca toplumsal, sosyolojik ilişkiler ve biyolojik ölümlerden öte olduğunu belirten güçlü bir örnek olarak ruhsal çöküntü ile bizi karşı karşıya bırakmıştır. Ölmek sadece bedenlere has bir şey değildir. Bir kafesin içerisinde yer alan bir kuş misaliyiz aslında hepimiz. Ve tıbbın görevi; kırılan kafesi bilhassa bedenimizi tamir edebilmektir ancak. İçerisindeki kuş yani ruhumuz ise kafes kırıldı diye kırılmaz ve zarar görmez. Kafesinden geçerek başka bir kafes diyarına. Bunu da ölüm gerçeği olarak yukarıda belirtmiştik. Peki, kafes sağlamken kuş kırılırsa ne olurdu? İşte bu en acı verici olanıydı. Beden göçünce ölü denilip yas tutuluyor ancak ruh ölünce ne ölü oluyorsun ne de ölmekten beter olduğunu kimseye kanıtlayabiliyordun. Öyle ki modern şehirleşmeye ayak uydurmuş bizler, salgından önce akşamdan akşama kullandığımız bir uyuma yeri olarak gördüğümüz evlerimizi salgın içerisinde artık çok daha fazlası olarak anlamlandırır olduk. Evlerimiz; içerisinde ruhumuzu besleyen en değerli varlığın -ailenin- yer aldığı tek sığınağımızdır. Alışık olmadığımız teknolojinin esiri ve kopuk olan aile ilişkileri ve evde kal uyarılarına uyulmaması, ruhun ölümü, psikolojik travmalar neticesinde online psikoloğlara talepte de ciddi anlamda artışlar gözlenmektedir. Hal böyle olunca kırılan o kuşu tamir etmek! adına gerçeklerden kaçıyor ve sosyal medyaya, çılgınca bir tüketime sığınır oluyorduk. İstatistiklere göre yiyecek ve bakım alışveriş ürünlerinde %200 e varan bir tüketim artışı gerçekleşmişken %74 ünün internete erişimi olan Türkiye de kişi başına ortalama internet üzerinde geçirdiği süre 7 saat 29 dakika olarak belirlenmiş, %67 oranında sosyal medya kullanımında artış gözlemlenmiştir. Bu vaziyette o kuşun kırılmamasının mümkünatı yoktur diyebiliriz. Ve o kuşu dinç tutmak adına bizlere düşen kitap okuyan, gelişen, geliştiren, kendini bu tüketim çılgınlığından sıyıran, metanet gösteren, hayallerini gerçekleştirmek için bu zorlu sürece başkaldıran insanlardan olabilmektir.

Sanıyorum pandeminin, bu salgın sürecinin bizlere zor gelmesinin en temel sebebi alışkanlıklarımız oldu. Alışık olmadığımız bu hadise karşısında ne yapacağımızı bilmemek “doğru düşünememek” bizleri travmaya sokan en önemli nedendir. Buna klasik koşullanma diyebiliriz. Alışkanlıklarımızdan kurtulmak hiçte kolay değildir ve alışık olmadığımız bir durum ile karşılaşmamız bize doğal olarak endişe verecektir. Bu duruma Pavlov’un köpek deneyine benzer bir örnek ile açıklık getirelim. Bilimciler tarafından bir köpek üzerinde yapılan deneyde köpeğe daire gösterildiğinde yemek verilirken kare gösterildiğinde acı verici bir ses vermektedirler. Buna alışan köpek artık her daire gösterildiğinde salyaları akmaya ve mutlu olmaya başlıyor çünkü yemek verileceğini biliyordu. Her kare gördüğünde ise acı çekeceğini hatırlıyor ve kaçıyordu. Belli bir zaman böyle geçtikten sonra köpeğe üçgen gösterilmiş, bu durum ile ilk kez karşılaşan köpek ne yapacağını şaşırır vaziyette endişeye kapılmış ve

depresyona girdiği gözlemlenmiştir. Bu perspektiften bakıldığında bizler de alışkanlıklarımızın esiri olarak alışık olmadığımız bu salgın durumu karşısında ne yapacağımızı şaşırılmış ve pek çoğumuz da bu depresyonlar gözlemlenmiştir. Aslına bakarsanız kurtulmamız gereken ve bizleri düşünmekten alıkoyan en kötü şeydir alışkanlıklar. Amos Parris'in de dediği gibi "Alışkanlık anahtarı kaybolmuş bir kelepçedir. " Gelin bu salgın sürecinde bizler anahtarımızı bulalım ve düşünmemize, salgın karşısında başkaldırmamıza, güçlü olmamıza olanak verelim. Alışkanlıklarımız maskesini çıkarmış birer bağınazlıktır. Hayatımıza sirayet eden bu şeametten bir an önce kurtulunulmalıdır ki düşüncelerimiz zindanlığından, hayata bakışımız monoton biçiminden sıyrılıp alışkın değiliz diye normal hayatımıza dönme çabası içerisinde bilinçsizce hem kendimizi hem de başkalarını tehlikeye atmaktan kurtulalım. Alışkın değiliz diye maskemizi takmamayı alışkın değiliz diye evde kalmamayı ve sırf biz bu zulmet dünyamızda alışkanlıklarımızın esiri olduk diye başkalarının özgürlüğünü karanlıklar içine almayalım.

Nihayetinde de salgının bize getirdiği son bir paradigma ile bitirelim. Kimimizin bedeninin kimimizin ruhunun şekillendiği ve öldüğü bu salgın içerisinde ölen bir başka şey ise zamandır. Her an ve her saniye durmaksızın işliyor. Çıkardığım bir diğer naçizane görüşüm zamanın yaptığı gibi yapmaktır; daima ilerlemek. Saatin akrebi ve yelkovanı misali. Çiçero " Zamanın azaltamadığı, yumuşatamadığı üzüntü yoktur" der. Hakeza acımasızdır da zaman. Alıp götürmeyeceği bahtiyarlık yoktur. Salgın sürecinin getirdiği hüznü ve götürdüğü bahtiyarlık gibi, unutmayalım ki zaman da bu bahtiyarlığı geri verecek ve hüznü götürecektir. Zamana takılı kalmadan zamanın yaptığını yapmak temennisi ile daima ilerleyelim. Çünkü durduğumuz yer acımasız, durduğumuz biz yetersiz, durulan su güçsüz, duran nefes ölü, duran kalem okuyucusuz ve susan olduğu yerde kalan bedenler hep mutsuz. Ancak hepimiz bu kararlar üzerinde mutabık kalırsak üstesinden gelebileceğimiz hiçbir engel kalmayacaktır. Virüsü göremediğimiz gibi düşüncelerimizi de göremiyoruz öyleyse görünmeyeni görünmeyen bu kuvvetli gücümüzü kullanarak yenmek dileğiyle...

5 EKİM 2020
MERVE CİHANGİR
ŞEHİT CENGİZ SARIBAŞ ANADOLU LİSESİ 11-B